

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS-NKPS.431.6.39.2025.ADZ

Pani
Ewa Story
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Wałbrzychu
ul. Jana Kilińskiego 1
58-300 Wałbrzych

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Do podpisanego w dniu 21 października 2025 r. protokołu nie wniesiono zastrzeżeń.

Wrocław, 12 listopada 2025 r.

I. Informacje organizacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Ewa Story zatrudniona na stanowisku p.o. Dyrektora Ośrodka od 9.12.2024 r. do 3.02.2025 r., natomiast od 4.02.2025 r. na stanowisku Dyrektora MOPS.
Zakres kontroli	Prowadzenie i dokumentowanie pracy socjalnej.
	Okres objęty kontrolą od dnia 1 stycznia 2025 r. do dnia 25 września 2025 r.
Podstawa prawna kontroli	1. art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ² , 2. § 6 rozporządzenia z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej ³ Plan kontroli na II półrocze 2025 r. (PNK-KZ.430.1.2025.MK) zatwierdzony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 27 czerwca 2025 r., ze zm.
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	od dnia 25 września 2025 r. do dnia 15 października 2025 r.
Kontrolerzy	1. Anita Denes-Ziemkiewicz – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, przewodniczący zespołu, działający zgodnie z upoważnieniem Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-NKPS.0030.349.2025.ADZ z dnia 1 września 2025 r., 2. Monika Broniszewska – główny specjalista w Wydziale Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, kontroler, działający zgodnie z upoważnieniem Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-NKPS.0030.350.2025.ADZ z dnia 1 września 2025 r.

(dowód: akta kontroli, str. 11-14)

¹ dalej „Ośrodek” lub „MOPS”

² t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, ze zm., dalej „ustawa o pomocy społecznej” lub „ustawa”

³ t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1065

II. Ocena kontrolowanej jednostki

W okresie objętym kontrolą odpowiedzialność za realizację zadań ponosi Pani Ewa Story – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu.

W wyniku kontroli problemowej w zakresie realizacji zadania własnego gminy o charakterze obowiązkowym wymienionego w art. 17 ust 1 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej tj. *pracy socjalnej* działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu oceniono pozytywnie.

III. Ustalenia kontroli

Postępowanie kontrolne zostało przeprowadzone w jednostce podlegającej kontroli w dniach 25 i 26 września 2025 r. na podstawie narzędzi dokumentujących świadczoną pracę socjalną w okresie objętym kontrolą oraz innych dokumentów przedłożonych przez Dyrektora MOPS Panią Ewę Story. Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr 53.

Gmina realizuje zadanie własne o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 17 ust. 1 pkt 10 ustawy, które dotyczy świadczenia pracy socjalnej.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wałbrzychu na dzień kontroli było zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy 57 pracowników socjalnych, z czego 46 w okresie objętym kontrolą realizowało pracę socjalną. Pozostali pracownicy socjalni (11) przeprowadzali rodzinne wywiady środowiskowe.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że pracownicy socjalni świadczący w okresie objętym kontrolą pracę socjalną w terenie potwierdzali formalnie swoje wyjścia służbowe w teren oraz posiadali ważne legitymacje służbowe, których druki były zgodne z opisem zamieszczonym w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego⁴.

Ustalono ponadto, że w okresie objętym kontrolą podczas świadczenia pracy socjalnej w środowisku uczestniczył drugi pracownik socjalny wówczas, gdy sytuacja tego wymagała. Realizacja zadania w podwójnej obsadzie dotyczyła najczęściej świadczenia pracy socjalnej w odniesieniu do: osób z zaburzeniami psychicznymi, które wymagały wsparcia, osób, które nie podejmują leczenia oraz współpracy, osób z podejrzeniem zażywania środków psychoaktywnych, z agresywną postawą, w przypadku interwencji dotyczących zagrożenia bezpieczeństwa życia i zdrowia dzieci (wspólne wyjścia pracowników Działu Diagnostyki i Pomocy Społecznej oraz Działu Pracy Socjalnej) w celu rozeznania sytuacji i udzielenia najbardziej kompleksowej pomocy, również po przekazaniu skierowania objęcia pogłębioną pracą socjalną, w celu spisania protokołu ustalającego sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ubiegającej się o wsparcie. Ponadto podwójna obsada towarzyszyła również wprowadzaniu nowego pracownika socjalnego w rejon działania, przy opuszczeniu zakładu karnego przez osobę ubiegającą się po raz pierwszy o pomoc, a także podczas działań podejmowanych w miejscach niemieszkalnych.

W okresie objętym kontrolą świadczenie pracy socjalnej w środowisku odbywało się w asyście funkcjonariuszy Policji. W tym okresie Dyrektor MOPS nie występował do Komendanta Policji z formalnymi wnioskami o asystę Policji. Dyrektor podczas kontroli podkreślił, iż wobec bardzo dobrej współpracy z Policją, każdorazową potrzebę wsparcia pracownicy uzgadniali telefonicznie bezpośrednio z dyżurnym komisariatów lub bezpośrednio z dzielnicowymi.

⁴ Dz. U. z 2024 r., poz. 893 ze zm.

W okresie objętym kontrolą w rejestrze MOPS w Wałbrzychu nie odnotowano skarg, których przedmiotem było świadczenie pracy socjalnej.

Praca socjalna prowadzona z osobami i rodziną.

W trakcie kontroli ustalono, że w okresie objętym kontrolą 46 pracowników socjalnych prowadziło pracę socjalną z 1477 osobami/rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej wykorzystując: kontrakt socjalny zawierany z 292 osobami, kontrakt mieszkaniowy zawierany z 39 osobami, Indywidualne Plany Wsparcia adresowane do 9 osób, inne narzędzia (Historia rodziny; Diagnoza; Plan pracy z rodziną; Kontynuacja planu pracy; Ocena realizacji planu pracy; Karta czasu pracy socjalnej; Realizacja pracy socjalnej) w odniesieniu do 1137 osób.

Podczas świadczenia pracy socjalnej pracownicy socjalni MOPS w Wałbrzychu wykorzystywali następujące metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia: metodę indywidualnego przypadku, metodę pracy grupowej, metodę organizowania społeczności lokalnej.

Ponadto w zakresie stosowanych praktyk w ramach aktywności zawodowej, pracownicy socjalni wykorzystywali m. in.: obserwację, aktywne słuchanie, rozmowę i komunikację bezpośrednią, budowanie relacji, a także technikę pracy grupowej tzw. „burzę mózgów” sprzyjającą generowaniu pomysłów w sposób spontaniczny i kreatywny, bez krytyki i oceny.

Praca socjalna realizowana była zgodnie z oczekiwaniem osób/rodzin z niej korzystających w ramach schematu: Diagnozuj – Planuj – Zapewnij – Monitoruj – Oceniaj. Celem pracy socjalnej było przede wszystkim holistyczne rozwiązywanie problemów osób i rodzin; motywowanie do zmiany sposobu funkcjonowania mieszkańców, prowadzącej do poprawy ich dobrostanu; wspieranie w sytuacjach trudnych i kryzysowych; wzmocnianie potencjału do samodzielnego funkcjonowania w środowisku i radzenia sobie z trudnościami; poprawa jakości życia – zaspokajanie podstawowych potrzeb i warunków życia; zwiększenie samodzielności w codziennym funkcjonowaniu; kierowanie osób nadużywających alkoholu do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; zatrzymanie i eliminacje przemocy w rodzinie poprzez uruchamianie procedury Niebieskiej Karty; zapewnienie wsparcia w obszarze zdrowia; wzmocnianie kompetencji opiekunów – wychowawczych, poprawa sposobu sprawowania opieki nad dziećmi, nauka konstruktywnego rozwiązywania konfliktów poprzez udział w Szkole dla Rodziców, Szkole dla Nastolatków; zapewnienie bezpieczeństwa w rodzinie, ochrona dzieci i osób przewlekle chorych przed przemocą i zaniedbaniem, samotnością, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym; stabilizacja sytuacji rodzinnej, wsparcie w organizacji życia codziennego; koordynacja współpracy z instytucjami i asystentem rodziny; umożliwienie uczestniczenia w życiu społecznym, korzystania z placówek wsparcia dziennego; budowanie i wzmocnianie sieci wsparcia i integracja społeczna; współpraca z asystentami rodziny, kuratorami, placówkami oświatowymi, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej na rzecz mieszkańców; redukcja izolacji i wzmocnienie kontaktów społecznych – przełamywanie samotności, aktywizacja w środowisku lokalnym, udział w działaniach na rzecz społeczności lokalnych i grupach wsparcia; budowanie sieci wsparcia, w celu zwiększenia bezpieczeństwa i efektywności udzielanej pomocy.

Praca socjalna była realizowana we współpracy z partnerami w zależności od obszaru problemu danej osoby/rodziny. W obszarze zdrowia pracownika socjalnego wspierały Przychodnie Zdrowia, Specjalistyczny Szpital im dr Alfreda Sokołowskiego, Szpital Mikulicza

Świebodzice - Oddział geriatryczny, Hospicjum w Wałbrzychu, Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego, Ośrodki terapeutyczne, Domy Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, Środowiskowy Dom Samopomocy w Wałbrzychu, ANIMA, MG Partner, Centrum Zdrowia Psychicznego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W obszarze wielopropblematyczności wsparcia udzielała Fundacja Rozwoju Ekonomii Społecznej, Podmiot Ekonomii Społecznej: Spółdzielnia Socjalna „Nasze Wsparcie”, Spółdzielnia Socjalna „Zielony Zakątek”, Przedsiębiorstwo 7 Niebo, Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, Policja, Pogotowie Ratunkowe, Straż Miejska, Straż Pożarna, Placówki Oświatowe, Szkoły, Przedszkola, Żłobki, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Urząd Miejski w Wałbrzychu, Kuratorzy Sądowi Sądu Rejonowego w Wałbrzychu, Sąd Rejonowy w Wałbrzychu, Miejski Zarząd Budynków, Spółdzielnie mieszkaniowe, Prokuratura Rejonowa w Wałbrzychu, Schronisko dla Zwierząt w Wałbrzychu, Stowarzyszenie Mali Bracia Ubodzy, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, Rady Wspólnoty Samorządowej w Wałbrzychu. W obszarze aktywizacji zawodowej: Centrum Integracji Społecznej, Klub Integracji Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu, OHP, Miejski Zakład Usług Komunalnych.

W trakcie kontroli ustalono, iż praca socjalna dokumentowana była w systemie POMOST w zakładce Praca Socjalna. Ponadto pracownicy socjalni sporządzając stosowne narzędzia takie jak: kontrakt socjalny, kontrakt mieszkaniowy, indywidualny program wsparcia również dokumentowali pracę socjalną. Dodatkowo w systemie POMOST sporządzali notatki służbowe. Natomiast pracownicy socjalni realizujący swoje obowiązki służbowe w Dziale ds. Pracy Socjalnej opisywali pracę socjalną zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Nr 44/2024 z dnia 31.12.2024 r. w sprawie wprowadzenia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wałbrzychu dokumentacji wymaganej do realizacji zadań związanych z wprowadzeniem pogłębionej pracy socjalnej stosując następującą dokumentację: Skierowanie do DDPS, Wyrażenie zgody, Historia rodziny, Diagnoza, Plan pracy z rodziną, Kontynuacja planu pracy, Ocena realizacji planu pracy, Karta czasu pracy socjalnej, Realizacja pracy socjalnej.

Efekty pracy socjalnej dotyczące okresu objętego kontrolą jakie między innymi zostały zdefiniowane w dokumentach *Realizacja pracy socjalnej* to: zwiększenie oparcia społecznego; wzmocnienie osób i rodzin w ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie; przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych oraz uzyskiwanie dostępu do niezbędnych usług i wsparcia; przywrócenie bądź poprawa dobrostanu; nawiązanie współpracy ze specjalistami np. psychologiem, psychiatrą, terapeutą uzależnień; uświadomienie sobie problemu związanego z uzależnieniem i podjęcie w tym kierunku świadomego działania; poprawa sytuacji mieszkaniowej, realizacja w tym obszarze zaplanowanych działań np. odpracowanie zadłużenia; zmotywowanie do współpracy z asystentem rodziny i poprawa kompetencji rodzicielskich; powrót dzieci do rodziców biologicznych z pieczy zastępczej, poprawa funkcjonowania rodziny; pozyskanie orzeczenia o niepełnosprawności, poprawa sytuacji zdrowotnej, uzyskanie dostępu do świadczeń; nabycie umiejętności rozwiązywania problemów, konfliktów; rozwój kompetencji i wiedzy, wzmocnienie procesów decyzyjnych; nabycie zaufania do pracownika socjalnego oraz pozostałych specjalistów; zbudowanie relacji i współpracy opartej na zaufaniu i szacunku; wzmocnienie więzi rodzic – dziecko, rodzic – szkoła; podjęcie terapii odwykowej; aktywizacja zawodowa, podjęcie stażu, prac społecznie – użytecznych, zatrudnienia socjalnego; podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy; usamodzielnienie się osób w kryzysie bezdomności; uzyskanie praw do lokalu socjalnego, komunalnego, do remontu; podnoszenie kwalifikacji zawodowych, w tym podjęcie dalszej edukacji; wzmocnienie więzi sąsiedzkich – pomoc sąsiedzka; angażowanie w wydarzenia

kulturalne, lokalne inicjatywy, działania społeczne; integracja społeczna – przełamywanie izolacji osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnościami, korzystanie z dostępnych form wsparcia instytucjonalnego; podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych – zapewnienie dostępu do specjalistycznego leczenia, rehabilitacji, sprzętu ortopedycznego, usług opiekuńczych. W ramach np. dofinansowania z PFRON; wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa – poprzez interwencję kryzysową, współpraca z instytucjami (szkoły, kuratorzy, policja, służba zdrowia), ochrona dzieci przed zaniedbaniem lub przemocą; uzyskanie niezależności finansowej osób/rodzin objętych pracą socjalną”.

Ustalono ponadto, że praca socjalna realizowana w okresie objętym kontrolą świadczona była bez względu na dochód rodziny/osoby oraz bez wydawanej decyzji administracyjnej w przedmiotowym zakresie co jest zgodne z art. 45 ust. 4 oraz art. 106 ust 2 ustawy o pomocy społecznej.

W trakcie kontroli ustalono, że realizowana w okresie objętym kontrolą przez pracowników socjalnych MOPS w Wałbrzychu praca socjalna świadczona była na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Celem realizowanej pracy socjalnej, co potwierdzają kontrolowane sprawy było rozwinięcie lub wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej mieszkańców Gminy (...) w zakresie pełnienia odpowiednich ról społecznych, co jest zgodne z definicją pracy socjalnej zawartą w art. 6 pkt 12 oraz z treścią art. 45 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Mając na uwadze przepisy art. 6 pkt 6 oraz art. 108 ustawy o pomocy społecznej, z których wynika, iż praca socjalna będąca działalnością zawodową pracownika może być prowadzona przy wykorzystaniu kontraktu socjalnego - tzn. *pisemnej umowy zawartej z osobą ubiegającą się o pomoc, określającej uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny* ustalono, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu w okresie objętym kontrolą zawarł 318 kontraktów socjalnych typu A, którymi objął 292 osoby, z czego 40 zostało zrealizowanych, 198 jest w trakcie realizacji, natomiast 80 nie zostało zrealizowanych z powodu braku współpracy osoby/rodziny, uzależnienia, zmiany miejsca zamieszkania/pobytu, pogorszenia stanu zdrowia.

Zawarte kontrakty socjalne określały sposób współdziałania w rozwiązywaniu problemów osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Sporządzane były zgodnie ze wzorem, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego⁵.

Uwzględniając przyczyny powodujące trudną sytuację życiową podopiecznych oraz indywidualne cechy osób w kontraktach socjalnych określano:

- możliwości osoby pozwalające na rozwiązanie trudnej sytuacji życiowej,
- ograniczenia osoby lub bariery w środowisku powodujące utrudnienia w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej,
- cele, które ma osiągnąć osoba, umożliwiające przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej,
- działania, które winny doprowadzić do zrealizowania podpisanego zobowiązania.

Ustalone warunki kontraktu były możliwe do spełnienia przez osoby zainteresowane oraz Ośrodek. W sposób przejrzysty określono działania podopiecznego oraz pracownika socjalnego.

Ponadto w trakcie kontroli sprawdzono Kontrakt mieszkaniowy, będący narzędziem realizowanej w okresie objętym kontrolą pracy socjalnej.

⁵ (Dz. U. z 2010 r., Nr 218, poz. 1439)

Zawarty kontrakt miał formę pisemną, był opatrzony datą sporządzenia, podpisany przez pracownika socjalnego Ośrodka i osobę korzystającą ze wsparcia oraz zawierał:

- 1) cel pobytu,
- 2) okres pobytu,
- 3) rodzaj i zakres świadczonego wsparcia,
- 4) odpłatność osoby korzystającej ze wsparcia,
- 5) poziom partycypacji w kosztach udzielonego wsparcia przez podmiot kierujący do mieszkania wspomagane,
- 6) uprawnienia osoby korzystającej ze wsparcia, w tym prawa do prywatności i intymności, indywidualizacji i dostosowania do potrzeb pomocy, wyborów i samostanowienia, a także włączenia społecznego,
- 7) sposób zgłaszania planowanej nieobecności w mieszkaniu wspomagany,
- 8) zobowiązanie się osoby do przestrzegania regulaminu pobytu w mieszkaniu wspomagany,
- 9) informacja, iż na dzień spisania kontraktu mieszkaniowego, programu usamodzielnienia się nie sporządza,
- 10) skutki nieprzestrzegania postanowień zawartych w kontrakcie.

Podczas czynności kontrolnych ustalono że głównymi powodami udzielenia świadczenia niepieniężnego w formie pracy socjalnej w kontrolowanym okresie były: ograniczona sprawność fizyczna i psychiczna utrudniająca samodzielne funkcjonowanie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, w tym uzależnienia, trudna sytuacja materialna uniemożliwiająca zaspokojenie podstawowych potrzeb, brak lub niewystarczające wsparcie ze strony rodziny, potrzeba pomocy w korzystaniu z usług medycznych, brak umiejętności zarządzania finansami oraz brak umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, kryzys bezdomności, brak kontaktów społecznych, samotność, interwencja kryzysowa, problemy mieszkaniowe – zanieczyszczone lokale, ludzie żyjący w skrajnych warunkach lokalowych, zadłużenia czynszowe, zaburzenia psychiczne dorosłych oraz dzieci, próby samobójcze, problemy opiekuńczo – wychowawcze, niepełne rodziny, niskie kompetencje zawodowe, niskie kompetencje społeczne, eksmisje z lokalu, zadłużenia czynszowe, lokale samowolnie zajęte, wielodzietność, zabezpieczenia dzieci w instytucjonalnej/rodzinnej pieczy zastępczej, brak realizacji obowiązku szkolnego, ubóstwo.

W trakcie kontroli ustalono, że najczęstszymi powodami były: problemy opiekuńczo-wychowawcze, długotrwała lub ciężka choroba, alkoholizm, wieloproplemowość oraz bezrobocie.

Podczas kontroli ustalono, że w odniesieniu do osób/rodzin, u których zdiagnozowano problemy opiekuńczo-wychowawcze praca socjalna trwała:

- w 174 przypadkach od 1 do 6 miesięcy,
- w 24 przypadkach od 1 do 8 tygodni,
- w 345 przypadkach jest nadal realizowana,
- natomiast w 36 przypadkach z powodu osiągniętych rezultatów została zakończona.

W przypadku zdiagnozowanej przemocy praca socjalna trwała:

- w 8 przypadkach od 1 do 9 miesięcy,
- w 2 przypadkach od 1 do 6 tygodni,
- w 6 przypadkach jest nadal realizowana,
- w 5 przypadkach z powodu osiągniętych rezultatów została zakończona.

W przypadku wieloproplemowości praca socjalna trwała:

- w 515 przypadkach od 1 miesiąca i potrwa do 12 miesięcy,

- w 73 przypadkach od 1 do 6 tygodni,
- w 1115 przypadkach jest nadal realizowana,
- w 105 przypadkach z powodu osiągniętych rezultatów została zakończona.

W przypadku długotrwałej choroby, w tym alkoholizmu praca socjalna trwała:

- w 246 przypadkach od 1 i potrwa do 12 miesięcy,
- w 6 przypadkach od 1 do 6 tygodni,
- w 873 przypadkach jest nadal realizowana,
- w 65 przypadkach z powodu osiągniętych rezultatów została zakończona.

W przypadku bezrobocia praca socjalna trwała:

- w 136 przypadkach od 1 do 8 miesięcy,
- w 37 przypadkach od 1 do 8 tygodni,
- w 267 przypadkach jest nadal realizowana,
- w 41 przypadkach z powodu osiągniętych rezultatów została zakończona.

W trakcie kontroli szczegółowym badaniem objęto 10 spraw, dotyczących osób/rodzin, którym w okresie objętym kontrolą udzielono wsparcia w formie pracy socjalnej z powodu: problemów opiekuńczo wychowawczych (2 sprawy); długotrwałej choroby (2 sprawy); alkoholizmu (2 sprawy); wielopropblemowości (2 sprawy); bezrobocia (2 sprawy). W odniesieniu do badanych spraw pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej przeprowadzali wizyty kontrolne w miejscu zamieszkania, dotyczące utrzymywania porządku, stanu zdrowia dzieci; współpracowali ze szkołą; pedagogiem szkolnym i psychologiem, wychowawcą; rozwijali umiejętności opiekuńczo – wychowawcze; kierowali do uczestnictwa w programie wspierającym kompetencje rodzicielskie w szkole dla rodziców; edukowali rodziców w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny, potrzeb rozwojowych dziecka, komunikacji w rodzinie; podejmowali działania wspierające w zakresie wychowania dzieci, zarządzania budżetem domowym, gospodarowania zasobami; motywowali do podejmowania terapii rodzinnej lub konsultacji psychologicznych; pomagali w sporządzaniu pism do Sądu; współpracowali z kuratorami, wspólne wejścia do rodzin/osób; współpracowali z Biurem Lokalowym Urzędu Miejskiego oraz Miejskim Zarządem Budynków w celu poprawy sytuacji lokalowej – wspólne wyjścia do instytucji; pomagali w wypełnianiu wniosków o rozłożenie na raty, odpracowania lub umorzenia zaległości czynszowych; sporządzali pisma w sprawie przyspieszenia przydziału lokalu socjalnego, komunalnego; pozyskiwali informacje na temat rodziny w środowisku sąsiedzkim, stale współpracowali ze środowiskiem sąsiedzkim; towarzyszyli drugiemu pracownikowi socjalnemu podczas zgłoszeń interwencyjnych oraz wspólnie odwiedzali środowiska trudne lub potencjalnie niebezpieczne; towarzyszyli, reprezentowali podopiecznego w Tauron, ZUS; pomagali w przygotowaniu oraz złożeniu wniosku do Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności; umawiali, asystowali podczas wizyt lekarskich, w tym pomagali w wykupieniu lekarstw; pomagali w organizacji zakupów artykułów spożywczych; zaopatrywali w stosowną odzież; odbierali dokumenty w urzędach; towarzyszyli podczas wizyt w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP), Centrum Integracji Społecznej; współpracowali z doradcą zawodowym w PUP; wspierali i pomagali w przygotowywaniu dokumentów aplikacyjnych; towarzyszyli podczas procesu rekrutacji do projektu; aktywnie uczestniczyli z podopiecznym w działaniach projektowych, celem utrzymania poczucia bezpieczeństwa na początkowym etapie nowych przedsięwzięć; prowadzili warsztaty kulinarne; opracowywali indywidualne plany pracy z rodziną/osobą z uwzględnieniem różnych obszarów problemowych; motywowali i asystowali podczas działań na rzecz organizowania społeczności lokalnej w celu przełamania izolacji społecznej, samotności; współpracowali z pielęgniarką środowiskową, lekarzem POZ, terapeutą; edukowali członków rodziny w zakresie opieki nad osobą chorą; udzielali wsparcia emocjonalnego.

W sprawdzonych teczkach osób/rodzin objętych pracą socjalną znajdowały się: Wyrażenia zgody na wsparcie pracownika socjalnego w formie pracy socjalnej (zał. Nr 2 do Zarządzenia Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Nr 44/2024 z dnia 31.12.2024 r. w sprawie wprowadzenia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wałbrzychu dokumentacji wymaganej do realizacji zadań związanych z wprowadzeniem pogłębionej pracy socjalnej); Historie rodziny (zał. Nr 3); Diagnozy (zał. Nr. 4); Plany pracy z rodziną (zał. Nr 5); Kontynuacje planu pracy z rodziną (zał. Nr. 6); Oceny realizacji planu pracy z rodziną (zał. Nr. 7). Ponadto w każdej tezcze znajdowały się adnotacje z wizyt monitorujących realizację działań i celów określonych w Planach Pracy z Rodziną wraz z oświadczeniami osób/rodzin, które potwierdzały okoliczności wizyt oraz dokumentacja zdrowotna osób/rodzin. W niektórych teczkach znajdowały się protokoły z przesłuchania świadków oraz postanowienia odnośnie ograniczeń władzy rodzicielskiej bądź jej przywrócenia.

Wykorzystywane narzędzia były wypełniane kompletnie, natomiast w zakresie wizyt monitorujących osoby/rodziny w miejscu ich zamieszkania pracownicy socjalni każdorazowo odnotowywali niniejsze czynności, również w zakresie wizyt niezastanych. Pracownicy socjalni dokumentowali wyjścia w teren do osób/rodzin Kartą czasu pracy socjalnej (zał. Nr 8), która zawiera *Imię i nazwisko pracownika, Datę, Opis sprawy, Podpis pracownika oraz Podpis mieszkańca*.

Sprawdzono odnotowane wyjścia w teren losowo wybranej teczki Starszego Specjalisty Pracy Socjalnej. W sprawdzonej Karcie czasu pracy nie stwierdzono nieprawidłowości. Odnotowane wyjścia w teren były zgodne z terminami adnotacji sporządzonymi przez pracownika socjalnego, znajdującymi się w tezcze rodziny.

W trakcie kontroli ustalono ponadto, iż zakończenie realizacji pracy socjalnej pracownicy socjalni dokumentują w oparciu o zał. Nr 9 do przywołanego wyżej Zarządzenia opisując zrealizowane cele pracy socjalnej. Ponadto skuteczność realizowanej pracy socjalnej dokonywana była na bieżąco przez kierownika danego Działu/Zespołu, jak również czynności w ramach realizowanej kontroli zarządczej przypisane Dyrektorowi Ośrodka.

Podczas kontroli stwierdzono, że pracownicy socjalni realizowaną pracę socjalną z osobą/rodziną w odniesieniu do skontrolowanych spraw dokumentowali zgodnie z obowiązującym normatywem wewnętrznym, tj. obowiązującym w tym zakresie Zarządzeniem Dyrektora Ośrodka.

Gmina Miejska Wałbrzych w okresie objętym kontrolą nie realizowała pracy socjalnej z wykorzystaniem projektu socjalnego, gdyż jak wyjaśnił Dyrektor Ośrodka realizuje cztery duże projekty *unijne* oraz zapewnia trwałość Projektu Centrum Integracji Społecznej w Wałbrzychu - *Chcę być.... czyli odkrywamy życie na nowo*.

Realizowane projekty to:

- „*MieszkaMy i działaMy – cztery kąty maMy*” – projekt realizowany przez Fundację Rozwoju Ekonomii Społecznej w partnerstwie z Regionalnym Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, współfinansowany ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, Priorytet 9 Fundusze Europejskie na rzecz transformacji obszarów górniczych na Dolnym Śląsku. Okres realizacji projektu: IV 2024 r. – IX 2026 r.

- „*Subregionalny system tworzenia miejsc pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w sektorze usług społecznych z wykorzystaniem dostępnych instrumentów ekonomii społecznej*”- projekt realizowany w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego

Śląska 2021-2027, współfinansowany ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji Priorytet 9 Fundusze Europejskie na rzecz transformacji obszarów górniczych na Dolnym Śląsku Działanie 9.1 Transformacja społeczna. Okres realizacji projektu: III 2024 r. – II 2026 r.

- „Projekt Wygrana Rodzina” realizowany przez Gminę Wałbrzych – Miasto na prawach powiatu w partnerstwie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu oraz Fundacją Edukacji Europejskiej w Wałbrzychu w ramach Priorytetu V Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Działania 5.1 „Innowacje społeczne (innowacyjne działania społeczne)”. Czas realizacji: II 2025 r. – III 2027 r.

- „Rozwój systemu usług społecznych w Aglomeracji Wałbrzyskiej” – projekt realizowany w ramach Priorytetu 7. Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku, działania FEDS.07.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych, 158. Działania w celu zwiększenia równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości trwałych i przystępnych cenowo usług. Okres trwania projektu VI 2025 r. – XII 2027 r.

Po zapoznaniu się w trakcie kontroli z celami projektów ustalono, że wszystkie realizowane projekty zmierzają do rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej mieszkańców Gminy Wałbrzych. W realizacji działań, rekrutacje aktywnie włączani są pracownicy socjalni Ośrodka.

Praca socjalna prowadzona ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Gmina Wałbrzych za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu w okresie objętym kontrolą aktywnie świadczyła pracę socjalną ze społecznością lokalną.

Zgodnie z przepisem art. 45 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej *praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, jak również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.* Niniejszy przepis nie wskazuje w sposób konkretny rodzajów usług określanych mianem pracy socjalnej. Ustawodawca charakteryzuje pracę socjalną poprzez wskazanie na jej cele, jakimi są poprawa funkcjonowania osób i rodzin w środowisku społecznym (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 15.12.2020 r., I OSK 1580/20, *Legalis*).

W powyższym kontekście działania środowiskowe na rzecz społeczności lokalnej (między innymi: projekty ekologiczne, spotkania edukacyjne, spotkania sprzyjające integracji społecznej, spotkania międzypokoleniowe, akcje propagowania czytelnictwa, działania uwrażliwiające na drugiego człowieka oraz liczne kampanie społeczne) wpisują się w definicję pracy socjalnej realizowanej przez pracowników socjalnych MOPS w Wałbrzychu na rzecz gminnej społeczności lokalnej.

W trakcie kontroli ustalono, iż w okresie objętym kontrolą pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu wykorzystując potencjał własny oraz zasoby Miasta aktywnie podejmowali liczne działania środowiskowe w ramach autorskich pomysłów/projektów/kampanii społecznych z udziałem i zaangażowaniem różnych podmiotów koordynując tym samym realizację założeń Gminnej Strategii Rozwiązywania

Problemów Społecznych. Szczegółowe zestawienie realizowanych przedsięwzięć odnotowano w protokole z kontroli.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu w okresie objętym kontrolą koordynował realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Zgodnie z Zarządzeniem Prezydenta Miasta Wałbrzycha Nr 123/2021 z dnia 1 marca 2021 r. corocznie sporządzany jest protokół ze spotkania Zespołu ds. oceny poziomu wdrażania celów i kierunków działania „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2021 – 2025”.

Dyrektor MOPS w Wałbrzychu w okresie objętym kontrolą sprawozdawał się z pracy socjalnej za rok 2024. W rozdziale drugim sprawozdania *Pomoc środowiskowa, 2.3.2 Praca socjalna* wskazany jest statystyczny zakres świadczonej pracy socjalnej. W rozdziale trzecim sprawozdania, *Współpraca ze społecznościami lokalną, 3.1 Organizowanie społeczności lokalnej* wskazany jest szczegółowy zakres działania pracy socjalnej, realizowanej przez pracowników socjalnych. W rozdziale czwartym *System opieki nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi, 4.1 Praca socjalna*, wskazany jest zakres działania dla powyższej grupy mieszkańców miasta, realizowany przez pracowników socjalnych. W rozdziale piątym sprawozdania *Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi, 5.1 Praca socjalna* wskazany jest zakres działania dla powyższej grupy przez pracowników socjalnych. W rozdziale szóstym *System pomocy osobom w kryzysie bezdomności, 6.1.9 Organizowanie społeczności osób w kryzysie bezdomności* wskazany jest szczegółowy zakres realizowanej pracy socjalnej dla wskazanej grupy.

Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu za rok 2024 przesłane zostało w marcu 2025 r. do Rady Miejskiej Wałbrzycha, celem zatwierdzenia sprawozdania, zgodnie z art 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej.

Dyrektor oraz Zastępcy Dyrektora MOPS w Wałbrzychu spełniają odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. posiadają wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni realizujący pracę socjalną w okresie objętym kontrolą spełniają wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i 156 ww. ustawy.

W okresie objętym kontrolą dodatek do wynagrodzenia w wysokości 400 zł miesięcznie, wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej otrzymywało wszyscy pracownicy socjalni realizujący pracę socjalną lub przeprowadzający wywiady środowiskowe. Dodatek, o którym wyżej mowa nie jest wliczany do minimalnego wynagrodzenia pracowników socjalnych, zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę⁶. W aktach osobowych pracowników socjalnych Ośrodka znajdowały się stosowne dokumenty potwierdzające przyznanie tego dodatku oraz podpisane zakresy czynności, uprawnień i obowiązków.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje obszar Gminy Wałbrzych zamieszkały przez 98 748 mieszkańców (według stanu na pierwszy dzień kontroli), w tym 1477 rodzin/osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wałbrzychu na dzień kontroli było zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy 57 pracowników socjalnych, z czego 46

⁶ t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1773

okresie objętym kontrolą realizowało pracę socjalną. Pozostali pracownicy socjalni (11) przeprowadzali rodzinne wywiady środowiskowe.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej (...) powinien zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej stanowi, że ośrodek pomocy społecznej (...) zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu na dzień kontroli spełniał wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych, o którym mowa w art. 110 ust. 11 ustawy zarówno w odniesieniu do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 000 mieszkańców jak i w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną.

IV. Pozostałe informacje i zalecenia pokontrolne

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego nie stwierdzono nieprawidłowości w związku z powyższym nie wydaje się zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w trzech jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz przesłano do Dyrektora jednostki kontrolowanej, drugi do Prezydenta Miasta Wałbrzycha, trzeci włączono do akt kontroli.

Z up. WOJEWÓDZKI DOLNOŚLĄSKI

Ewa Chmielec
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej

Otrzymują:

1. Prezydent Miasta Wałbrzycha
2. A/a

KIEROWNICZKA
Oddziału Monitoringu i Kontroli
w Pomocy Społecznej
Ewa Chmielec